

- 1 -

Lao-Tzeu

TAO TE KING

Revirada en occitan provençau
de Robèrt PERROTTO-ANDRE

Biblioteca de reviradas del PEN club de lenga d'Oc
Volum primèr
2013

TAO TE KING

Una revirada de mai dau Libre de *Lao-tzeu* ? Es ben-lèu lo promier còp en provençau. Es facha aquela novèla revirada d'après la dau Doctor Jaume-Andrieu LAVIER, mon Mèstre en Medecina Chinesa. Lo vièlh text escrich en chinés ancian, de mai de 2.500 ans, eu l'a revirat directament en francés. Lo merit es aqueu de mon Mèstre.

Adonc, coma es ben coneissut que lei reviraires son totei de traites, vos demande excusas que *Lao-tzeu* sarà au mens tres còps traït.

Es de bòn de saupre qu'es estat revirat, lo TTK, mai de cinquanta còps. Ansin siáu de cotria amb un fuble de saberuts sinològs.

Mai fin finala es pas tant mai rassegurant qu'aquò.

La correccion de mon occitan trantalhant es estada facha per Pau COLOMBIER. Li devi de graciaments mai que mai e una brava capelada.

Vida de Lao-tzeu

Lao-tzeu seriá naissut en 604 AC. Pareis qu'adejà teniá sei quatre vints ans. Es per aquò que li dison « *Lo Vièlh Niston* », qu'aviá ja lei aures longas dei savis. A la fin de sa vida d'archivaire partiguèt d'escambarlons – e de l'envèrs - sus l'esquina d'un bufre per se laisser menar sensa veire monte anava. Partiguèt devèrs ponent, benlèu au Tibet? Au darrier pas de la China anciana, laissèt au gardian sa

doctrina - li a dictada ? - dins quatre vint un capitolets. Es lo *TAO TE KING*, valent a dire « *Lo Libre dau Tao* (la Dralha) *e de sa vertut.* » Se saup pas quand moriguèt nimai ont es sepelit.

Çò lo mai important es de se rememorar de lònca, nosautres occidentaus degalhats, que nos fau fòrabandir de tota fòrça la nòstra RASON (raciocinanta) per se servir sonque de la nòstra INTUICION, per veire ‘mé l’uelh dau còr. L’Intuicion qu’es lo « vertadier intellècte » aqueu de la **Conoissença Immediata**, e que la Rason es l’otís de la Conoissença Mediata.

Es per aquò que i a ges d’explicas ; se compren ò se compren pas : es a cadun de trabalhar ‘mé seis otís. Em’ aquò leis otís de la Tradicion e dei tradicions totas son l’ **ANALOGIA** e lei **SIMBÈUS**.

*

TAO te KING

1 Lo *TAO* que sèrve de fondament a una doctrina es pas mai *Tao* qu'un nom que sèrve qu'a designar es Vèrb.

WOU es a l'acomençança dau Cèu e de la Tèrra e *YOU* es la maire de la manifestacion tota.

Es per aquò que *WOU* designa lo Subtiu infinit e *YOU* la matèria finida.

Aquelei dos principis an una mema racina mai son diferents sei noms, e aquela origina comuna, fundamentala e, brava-ment d'a fons, es a permetre de veire per lo menut quauque mistèri que siàgue.

- *WOU* es lo biais de faire de la creacion que bolèga pas per cambiar l'òrdre dei causas creadas. En quauque sòrta se poiariá revirar per : *sentiments inspirats*.
- *YOU* es lo biais de faire, mai de faire de bòn, d'eficaç, per bolegar lo sens normau dei causas

*

2 Per lo monde nòstre dire « bòn » fa nàisser lo « mar-rit » ; dire « bèn » fa nàisser lo « mau ».

Tot parier *YOU* e *WOU* s'engendran un l'autre, tau coma un per l'autre se fan dificil e facil ;

lòng e cort se pòdon comparar ; un vèrs l'autre aut e bas s'aparan ;

una per l'autra lei nòtas bastisson l'interval ;

un per l'autre, davant e darrier s'opausan.

Çò que ten lo Savi es lo *WOU*.

Tant coma la Natura lo Savi ensenja per son biais de faire, que non pas per de parladissas, coma fa la Natura que, muda, es a viure sensa lo far veire, agís sensa rasons claras, complís sensa relambi.

Subretot que siágue pas jamai perdut de vista aqueu caractèr continuós.

*

3 Sufís de pas donar de cròia au meriti per abrogar la rivalitat ;

sufís de pas alucar lei causas raras coma s'èran preciosas per suprimir lo raubament ;

sufís d'amagar çò que pòu donar d'enveja per adure la patz.

Vaquí lo comportament savi : vuejar son còr e se clafir sa ventresca ; esquichar sa volontat en refortissent seis òsses ;

faire que lo pòble sache pas ren, desire pas ren ;

qu'ause plus dire, lo saberut, çò que saup :

cultivar lo *WOU* ; pas jamai empurar.

*

4 Lo *TAO* es una sòrga gisclanta qu'emplís pas ren, un vuege infinit que ne'n sòrte la creacion tota.

Motut, es agut ; desmesclat, es entravacós ; confús, es clar ; compacte, es difús.

Quina patz qu'aquela indeterminacion sempitèrna !

Ignòri de monte ven lo *TAO* qu'existissiá ja abans tota istòria.

*

5. Cèu e Tèrra son pas de sentimentaus e tractan tot èstre tau coma un

"tch'ou kou" *

Adonc la Saviesa es d'èstre pas sentimentau et de tractar leis òmes tau coma de *tch'ou kou*

L'espaci qu'es entre Cèu e Tèrra seriá pas coma una fonfònia qu'es jamai aflaquida quora se vueja, e que provesís mai quora es conflada ?

Tota charadissa a sei confinhs ; dire ren de ren aquò's *Tchong*.

**

- **Tch'ou kou** = *chins de palha. Manequins que semblan de chins mes en tèsta dei passa carrieras o ceremonias, subretot per de funeralhas e que son pretzfach es d'engolir lei marrits demònis..*
- **Tchong** = *au mitan. Aquí sagís de « l'Invariable Mitan » au « centre dau boton de la ròda dau Mond », monte se ten lo Savi , aqueu que « cavauca lo vent. »*

*

6 L'inaccessible **CHEN** * es inmortau. Es la Femèla Primordiala que sei dos batènts de la pòrta son l'origina dau Cèu e de la Tèrra.

Es coma una voata, leugièra e viventa, monte se preleva sensa jamai l'agotar.

- **Chen** : *lo Tao s'exprime per Chen (sa vertut, lo Yin-Yang)*

*

7 Lo Cèu dura, la Tèrra persistís, mai perqué ?

Perque son pas jamai naissuts, e per aquò vivon eternalement.

Se plaçant au darrier reng lo Savi se tròba au promier : quora se'n va, rèsta.

Indiferent a çò que li es estrangier, es a se complir d'espereu.

*

8 La mai auta concepcion dau bèn es coma l'aiga qu'es bònna per amòr qu'es a faire profiech en totei sensa pas jamai resistir, e se ten a l'endrech (lo mai bas) que se pensan qu'es lo mai desfavorable. Es per aquò qu'es quasi en comunion 'mé lo *TAO*.

(Creson que) lo bèn per lo lotgís es l'endrech (propici) ;

per lei sentiments, es lo prefons ;

dins lei relacions umanas, es la mansuetud ;

dins lei charradissas es la sinceritat ;

dins la justícia, es la lèi ;

dins leis afars, es la competéncia ;

dins l'accion, es lo moment pertinent.

De fach, lo bèn es simplement la Non-oposicion qu'embandís lei trebaus. *

*

9 Servar e acampar an ges de sortida.

Estimar e jutjar an ges de garantida.

Una sala comola d'aur e de jada pas jamai degun la pòu gardar (eficaçament).

Riquesa e títols que s'engalantan, son l'arroïnada per se-meme, un malastre. L'òbra un còp complida se fau retirar : es la Lèi dau Cèu.

10 Fau empurar l'èime a desirar l'indissolubla union au *YI*,* per un respir especiau venir moligàs tant coma un ninò ; alucar lo brut tant coma lo pròpre ; amar leis autres e governar sensa ren conéisser ; durbir e barrar lei pòrtas dau Cèu, en restant sensa bolegar coma una cluça.

Seguir aquelei quatre vertuts cardinalas es lo *TEU** originau :

- Viure e entreténer sa vida,
- Existir sensa jamai se manifestar,
- Agir sensa motius,
- Èstre capolier sensa comandar,

Vaquí lo *TEU*.

- Lo *YI* es lo *Principe Unic d'òrdre metafisic*.
- Lo *TEU* es lo *camin endralbat per de sentiments inspirats per lo WOU.*(cf. 1)

11 Quora trenta rais convergisson sus lo boton, es lo vuege que fan entre elei que fa que lo carri es utilisable.

Quora l'argila es virada per faire un vas, es lo vuege qu'environa que rend lo vas utilisable.

Quora se traucan pòrtas e fenèstras quand se bastís un ostau, es lo vuege que representan que rend l'ostau utilisable.

Ansin, l'interés es dins lo *YOU* qu'existís, mai l'eficaç es dins lo *WOU* qu'existís pas.

*

12 Lei cinc colors fan la cecitat ;

lei cinc sòns fan lo sorditge ;

lei cinc sabors fan [la manca] que i a ges de gost.

Caçar a la batuda provòca la foliá en cò de l'òme.

Lei riquesas son d'entradís au faire uman.

Se serve mai de son ventre lo Savi, que non pas de son uelh,
e preferís lo dintre au defòra.

*

13. Favors tant coma escòrnas son de causas vergon-
hosas ;

riquesas tant coma pauretat son pas ren que materialas.

Perqué son tant vergonhosas lei favors, coma leis escòrnas ?

Es que lei favors son mandadas ais inferiors e leis averar es tant vergonhós coma de lei perdre.

Vaquí perqué lei favors e leis escòrnas son vergonhosas.

Perqué es tan materiala la riquesa coma la pauretat ?

Se m'aganta, la pauretat, es qu'aviáu quauque ren. Mai s'ai pas ren coma me poiriá agantar ?

La riquesa materiala congrèa la nòstra societat qu'afortís d'èstre un parangon ; l'amor dau "materiau" congrèa la nòstra societat qu'afortís qu'es bònna la sieuna ierarquia.

14 S'aluca sensa lo veire, es lo comun ;

S'ausís sensa l'entendre, es l'esparpallhat ;

S'aganta sensa lo tenir es l'inchaspable.

D'aquelei tres costats es impossible de lo definir.

Escur, es lo *YI*, pas mai clar en aut que sorne en bas. Es insassibla son intencion, que s'entòrna a l'immateriau, incompreensible.

Anant a son rescòntre se vei pas la tèsta ; lo seguissent se vei pas l'esquina.

Fuguèt lo Principi director deis Ancians e ara es lo *YOU* que govèrna.

Es la rega taoïsta de poder pervenir a conéisser l'origina de la Tradicion.

*

15 Lo *TEU* deis Ancians ne'n fasiá de Savis remirables dins seis abstraccions, universaus dins sa pensada profunda.

Coma èran venguts a un nivèu que se sembla pas de creire, se pòu que temptar de li faire son retrach :

Qu'èran prudents ! coma abans de traversar una ribiera d'ivèrn.

Qu'èran mesfisents ! coma redobtavan sei vesins.

Qu'èran impassibles ! coma de masquetas de teatre.

Qu'èran maleables ! coma de nèu fondenta.

Qu'èran simples ! coma la matèria bruta.

Qu'èran vueges ! coma un valat scienciós.

Qu'èran trèbles ! coma de fanga.

Cu pòu, per lo non faire, tremudar d'a cha pauc la fanga en puretat ?

Cu pòu, per lo movement, tremudar d'a cha pauc l'inerte en vivent ?

Lo *TAO* ? qu'embandís tot demai e, per aquò meme, es pas jamai excès. Escondut es a rafinar sensa relambi.

*

16 Pervenir a l'extrèm dau vuege, tenir una calama imbrandabla, es èstre religat a la natura.

Observar lo *FOU* : cada causa es tant coma la planta que li dison ruda, tot reven a sei racinas, es lo retorn au Principi.

Conéisser lo Principi, vaquí l'inteligéncia vertadiera e la mauconéisser mena ren qu'au varalh e a la maganha.

Lo conéisser fa daverar la Tolerància, la Noblesa puèi, e la Reiautat, e lo Cèu, e lo *TAO*, e, fin finala, l'Immortalitat.

- *Lo FOU es lo camin dau retorn en arrier, a la sòrga deis originas..*

*

17 Lo Suprèm, amondaut, aqueu qu'es en bas saup qu'existís.

D'en promier, l'ama e lo prega ; lo crénhe puei e fin finala lo mespresa.

Coma i pas creire pron ? Coma i pas creire ?

Serenitat ! vaquí son ensenhament preciós.

Quora l'òbra es acabada ò l'afaire sarrat, cadun pretende qu'aquò s'apren a son solet meriti.

18. Quora lei lèis son pausadas aquí surgisson umanitat e justícia.

Quora la sciéncia rasonada pareis alòr de messòrgas gigantas son proferidas.

Quora lei liames de la parentèla se degalhan alòr pareisson pietat filiala e tendresa.

Quora es a patir una negra revolucion alòr la dinastia tròba sei fidèus.

19 De rompre amé la filosofia, en remandant la sciéncia, l'òme trobarà cent profiechs.

De rompre amé la rusa, en remandant l'interés, raubaires e arpians s'esvaliràn.

Aquò d'aquí es d'exemples mai que sufisents, que tant de lèis, tant de cas.

Fau veire lo simple, s'estacar au despulhat, afeblir sa personalitat, mandar peralin seis envejas.

*

20 Es pas manco una fònt de rancuras de renegar la sciéncia, ela que fa que definir "A " coma èstent lo contrari de "Ò", e destriar lo ben dau mau es un metòde tot parier.

Quina insanitat de pretendre que la crenhença serà suprimida un còp suprimit çò que l'inspira, es d'un estèrle !

Son tótei prospèrs leis òmes e semblan gaudir de la mai granda securitat.

Se dònán d'èr d'actors d'un teatre gaujós, e ieu "tot solet" siáu de pausa.

Ieu "tot solet" pensi pas a l'avenidor, tant ninòï coma un caganís, sempitèrna maròta.

Totei an tròp, ieu solet pareissi d'aguer tot perduto. Ai d'ideas estupidas, siáu Caòs.

Demieg toteis aquelas inteligéncias siáu lo solet nèci.

Demieg toteis aquelei curiós, siáu lo solet indiferent. Se bolègan coma la mar e l'aura s'arrèsta pas jamai.

Es util, cadun, per quauque ren e ieu solet rèsti espessàs tant coma lo tòti dau vilatge.

Siáu lo solet d'èstre diferent deis autrei en carissent ma Maire noiriguiera.

*

21 Segond lo *Teu*, un comportament es ideau quora es conforme au solet *TAO*, aqueu *TAO* qu'es soncament confusion e sornura per lo monde. (Pasmens) Es pas de manca per lei simbèus.

Confús e escur es comol de la Quantitat tota ;

Secret e tenebrós es comol de la Qualitat tota.

Coma son esséncia es perfiecha se ten la Veritat tota.

De l'an pèbre fins ara son nom a persistit.

De l'experiéncia dei pachas, se'n sèrvon per (aquistar) la sciéncia ;

mai perqué utilizariái aquelei mejans dau Saber (o Conoissén-
cia ?), bòrd qu'ai lo TAO ?

*

22 Es lo tòrt que definís lo drech, l'illegau lo legau, lo
vuege lo plen, lo vièlh lo jovent, la pauretat la riquesa, lo
fach evident lo dobtós.

Lo Savi qu'es a abraçar lo **YI** es un modèl per sei pariers :
quora se presenta pas, luse ; quora se manifèsta pas, existís ;
quora se radassa pas ten tóteí lei meritis ;
sensa aguer de cròia es grand.

Dau simple fach qu'es pas jamai en lucha, degun pòu l'atacar.
Quora ditz, la Tradicion, que lo torçut es a definir lo drech,
aquò's de paraulas vuejas de sens ? dire "drech" es possible
ren que partent dau torçut.

- *YI : lo Principe metafisic.*

*

23 Parlar gaire sovent aquò's èstre se-meme.

Una ronflada de vent dura pas una matinada ; una chavana
dura pas tot lo sanclame.

Mai cu es cap e causa d'aquelei fenomens ? Lo Cèu e la Tèr-
ra.

Adonc son pas capables, lo Cèu e la Tèrra, d'èstre extrèmes de lònga e, coma de just encara mai l'òme.

Tota activitat se deu d'obeïr au *TAO*, tota doctrina fau que li siágue confòrma.

Tota vertut se deu de seguir lo *TEU* * e tota renunciada se deu d'èstre una pèrda per sempre.

Confòrma au *TAO*, la doctrina aduse la gaug ;

Confòrma au *TEU*, la vertut aduse la gaug ;

Definitiva, la renunciada aduse la gaug.

Coma i pas creire pron ?

E coma i pas creire ?

*

24. Se ten pas gaire drech, un còp de poncha de pè ;
caminar d'encambadas grandas aquò's pas marchar (coma fau / normalament)

Aqueu que pavona es pas un flambèu ; aqueu que se manifèsta existís pas.

Aqueu que se fa de glòria a ges de meriti e aqueu qu'a de cròia es pas grand.

Per lo taoïsta, un demai de manjalha e d'actes sobrencs son causas marridas.

*

25. L'aviá quauque ren de confús mai qu'èra acabat abans la naissença dau Cèu e de la Tèrra : Solitud, Vuege, Preséncia unica, immudabla, agissenta d'en pertot, inalassabla. Qu'aquò pòu èstre comprés coma la Maire dau monde.

Sabi pas son nom e ieu li disi lo *TAO*.

Potent, es grand ; mai cu es grand es a despart,

cu es a despart es aluenchat

e cu es aluenchat pòu que s'entornar.

Es coma aquò qu'es grand lo *TAO*, qu'es grand lo Cèu, qu'es granda la Tèrra e qu'es grand lo *Wang*. *

Son quatre lei grandors, e la fonccion dau *Wang* es una d'elas.

Lei lèis deis òmes vènon de la Tèrra,

lei lèis de la Tèrra vènon dau Cèu,

lei lèis dau Cèu vènon dau *TAO*

e lei lèis dau *TAO* vènon de son sicap.

- *Lo Wang es lo Mèstre illuminat, lo Prince enlusit, Fin dau Cèu.*

*

26. Lo grèu es la racina dau leugier, lo suau mestreja l'impetuós :

lo savi que viatja tot lo sanclame dau jorn s'aluença pas ja-
mai de la grèva massa dau forgon dei bagatges,
emai pareiguèsse d'una corporança ben anenta, es mai leugier
que la dindoleta.

Perqué lei menaires de carris se vòlon d'èstre lei mai leugiers
dau monde ?

Lo leugier, alora, pèrde sei racinas, tant coma l'impetuós
pèrde tot contraròtle.

*

27 Se camina ben quora es pas marcat lo camin.

Se parla ben quora i a ges de rasons a donar.

Se còmpta ben quora s'emplega pas lo bolier.

Se sarra ben quora se pestèla pas, bòrd que degun pòu durbir.

Se liga ben sensa nosar de còrdas, bòrd que degun pòu pas
desnosar.

Per lo savi lo ben es de salvar l'òme e, per aquò, es de pas lo
rebutar.

Lo ben es tanben de salvar la Creacion e, per aquò, la fau pas
rebutar.

Vaquí coma lo savi ven l'eiretier de l'intelligéncia.

L'òme de ben es l'educator dau marrit e lo marrit auça l'òme
de ben.

Mai pas reverenciar son mèstre, tant coma son escolan de pas l'amar, meme de la part d'un savi, es ren que farfantèlas, e es tot bèu just sus aqueu ponch que fa mestier de cercar la perfeccion.

*

28. Conéisser lo mascle en avistant la femèla aquò's de comprene lo dialòg dau monde.

Aqueu dialòg, se refusa pas lo TEU, s'entòrna a la babilha de la ninèia.

Conéisser lo negre en avistant lo blanc es de comprene lo sistèma dau monde.

Aqueu sistèma se trepassa pas lo TEU * s'entòrna a la lèi dau WOU.*

Conéisser la glòria en espinchant la vergonha, aquò's de comprene la vanitat dau monde.

Aquela vanitat, s'a son pron de TEU pòu tornar aisadament a la simplicitat.

Coma aquelei plantas medicinalas sonadas tot bèu just « simples », la simplicitat es l'instrument utilizat per lo savi.

Alora serà celèbre, Cap-mestierau que talha pas jamai, Capolier que pas jamai devevés.

Remembre :

- Faire aquélei quatre vertuts cardinalas es lo TEU * originau.
 - Viure e entretenir sa vida,
 - Existir sensa pas jamai se manifestar,
 - Agir sensa motius,
 - Èstre capolier sensa comandar,
- WOU es lo biais de faire de la creacion que bolega pas per cambiar l'òrdre naturau dei causas creadas. En quauque sòrta se poiriá revirar per : sentiments inspirats.

/*

29. Aqueu que vòu tenir lo monde per eu solet e se ne'n servir que per eu, constati que i arriba pas.

Que lo monde es un vas sacrat que se pòu pas èstre tengut en man sensa risca, coma que siágue e per cu que siágue : aqueu que se ne'n vòu servir l'esclapa ; aqueu que lo vòu solament manipular li tomba dei mans.

Lei causas son activas ò passivas, bofan ò alenan, son fòrtas ò feblas, plegan ò rompon.

Lo savi remanda leis excès, leis extrèms, leis abús.

*

30 . Se s'inspira dau *TAO*, lo mèstre deis òmes fòrça pas lo monde 'mé de sordats, mai pren suenh de tótei e de tot.

Aquí ont es lo generau, creisson sonque rómechs e quora es passada una armadassa se pòu èstre segur que va venir una annada de carestia.

Solet lo Ben es fruchaire e arriba a sei tòcas senza emplegar la violéncia.

Eficaç rèsta modest.

Eficaç es eternau.

Eficaç mesconeisse la violéncia.

Çò qu'es robust es vièlh e aquò's pas dins l'amira dau *TAO*.
Òr, senza lo *TAO*, la fin es pròcha.

*

31. Aquélei que son portaires d'unifòrmes, valent a dire lei sordats, pòdon pas èstre instruments de bonur e la natura se lei tèn per maufatans. Es perqué lo taoïsta lei desconois. A la cort dau Prince, lo costat nòble es a Senèstra, mai per cu utiliza de sordats es a Drecha.

Estent que son pas d'otís de bonur lei sordats pòdon pas èstre d'instruments de prince. Un còp que se se'n sèrve, se'n pòu plus desempegar.

Per cu se ten serenitat e neutralitat coma de vertuts màgers, èstre mai fòrt aquò's pas lo Bèn ; bòrd qu'es vengut la gaug de tuar son parier, lo Bèn, e aqueu plaser de çagatar pòu pas metre d'impausar seis ideas ais autrei.

L'astre es a preferir lo costat senèstre e lo malastre es a preferir lo drech.

Òr, sa plaça dau civil es a senèstre e aquela dau militar es a drecha : çò son aquí sei rengs signalats dins lei rites funeraris.

Chaples dei fògas umanas, èstre causa de patiments, de tristum, de lagremas, mètrestjar per terror, marca bèn l'esperit dei funeralhas.

*

32. Lo *TAO* a ges de nom.

Quora es simplicitat e modestia lo monde a ren de faire de menaires, perque dins une natura qu'es consenta de son sicap es sufisent per lo tot lo *WANG*.

Alora lo Cèu e la Terra se maridan e lo signe n'es una doça aiganha ; la societat es sensa ges de lèis, es d'esperela armoniosa. Un còp la rega vaquí la definicion qu'es naissuda ;

‘mé la definicion, vaquí la limitacion ;

‘mé la limitacion vaquí lei confinhs de la conoissença e un sentiment de securitat.

Comparat au monde lo *TAO* es coma un ocean costejant un rajolet.*

NB : Çò sembla qu’ague una inversion dins la transcripcion qu’escriu : « *comparat au monde, lo TAO es coma un riulet a respect de l’ocean* »

*

33. Comprene leis autrei aquò’s sciéncia ; mai se conéisser eu meme es clara Conoissença.

Véncer leis autrei aquò’s fòrça ; mai se véncer eu meme es Poténcia.

Conéisser lo tot, aquò’s riquesa ;

agir ‘mé poténcia es Saviesa.

Aqueu qu’oblida pas aquò serà immortau après sa mòrt.

*

34. Lo grand *TAO* asaiga tant çò qu'es a drecha coma çò qu'es a senèstra, e la Natura que li dònna fisança, lo remanda pas.

L'òbra dau *TAO* a ges de nom : coma es a vestir e noïrir tota creatura sensa pas jamai agir en mèstre, lo pòu caracterizar tot çò qu'es pichot e modèst.

Es perqué sa tòca es pas de sa grandor qu'es granda son òbra.

*

35. Un còp comprés lo Simbèu Grand, lo monde s'anarà, s'anarà sensa portar tòrt. Alora aquò serà extrèmas tranquilat e patz.

(Programas de) concèrts e (menus de) tamponas per aplantar lei passatgiers alora que lo messatge dau *TAO* es d'una plata fador sensa ges ni gost ni gosta.

Quora s'aluca se ne'n vei pas de gaire, quora s'escota s'ausisse qu'una idea ; mai quora li demandon ajuda es inagotable.

*

36. Çò que vòlon tenir pestelat, se fau obstinar de lo tenir dubèrt ;

Çò que vòlon aflaquir, se fau obstinar a lo rendre ferme ;

Çò que vòlon abandonar, se fa obstionar a lo considerar coma lo mai preciós.

Çò que vòlon refusar se fau entestardir a lo balhar

Vaquí l'inteligenca dau pichòt, que lo sople e lo fèble venciràn lo rigid e lo fòrt.

Se pèsca pas lo pèis dins lei revolums.

Çò que pòu èstre util au país se pòu pas dire a la pacanilha.

*

37. Lo *TAO* interven pas jamai que *WOU* es pas intervenir.

Quora lo *WANG* es a velhar en tot, la Natura se transfòrma de son sicap segon sei besonhs de devenir.

Devi me conformar a la simplicitat de l'innomada, laquala conten la manca d'una idèia de cobesiá.

Ren desirar dona la patz, que per ela, tròba solet son estabilitat lo monde.

*

38. Dins son concebement lo mai aut lo *TEU* es pas una morala, e alòr es (vertadierament) etic.

Dins son concebement vulgari lo *TEU* es una morala e alòr es plus etic.

Dins son concebement lo mai aut lo *TEU* interven pas e serve pas a intervenir. Dins son concebement vulgari de morala lo *TEU* interven e serve (es un pretèxt) per intervenir,

Dins son concebement lo mai aut la Caritat es una intervencion e serve a intervenir.

Dins son concebement lo mai aut la Justícia es una intervencion e serve a intervenir.

Dins sa mai auta intervencion l'Etiqueta es una intervencion que dicta leis interdichs : alora lo desòrdre es tau que lei braç bolegan barca a travèrs.

Oblidat lo *TAO* pareis la morala ;
oblidada la morala pareis la caritat ;
oblidada la caritat pareis la justícia ;
oblidada la justícia paréis l'etiqueta laquala es la companha fidèla de l'insignificança e dau desòrdre.

L'intuicion es la flor dau *TAO* e l'acomençança de l'ignorància. Aqueu qu'es òme d'experiéncia granda es (tengut coma d'èstre) dau gròs grum ; eu e la modestia son pas d'un meme banaston. Es solide sa situacion mai la flor li es pas dintre eu. Alora, nos fau remandar l'esperiéncia e preferir l'ignorància.

Per memòria

- Lo **TEU** es lo camin endraiat per de sentiments inspirats per lo **WOU**.
- Lo **TEU** es lo camin marcat per lei sentiments inspirats per lo **WOU** e sei vertuts son 4 :
 - Viure e entretenir sa vida,
 - Existir sensa se manifestar,
 - Agir sensa motiu,
 - Estre capolier sensa jamai comandar.
- Lo **Wang** es lo Mèstre illuminat, lo Prince enluset, Fiu dau Cèu.

*

39. D'autre temps lo Cèu obtenguèt sa puretat dau **YI**, la Tèrra son estabilitat, leis sasons sa succession, lei maires vuejas dei rius son ondada, la Natura son poder de reproduccion e lo **WANG** sa noblesa.

Son estats taus lei dons dau **Yi**.

Quora lo Cèu es pas linde, crenhon seis estraçadas ;
quora la Tèrra es a bolegar, se crenhon sei fòrças amagadas ;
de sasons sensa seguidas se crenh la pausa,
dei maires eissuchas dei rius se crenh l'agotament ;

se crenh d'una Natura que se reprodugue plus que s'amoce ;
e quora lo WANG es pas nòble, se crenh la cabussada.

Çò qu'es nòble a sei racinas dins lo vil tant coma l'aut se ten
son fondament sus lo bas.

Ansin lo WANG se sona de son sicap : l'abandonat, lo misera-
ble, lo feblòt.

Cu qu'a a sei racinas dins lo vil est viciós, desvariat.

Aqueu qu'a pas ren, ni còca ni mòca, possedís tot ; a ges de be-
sonh de gemas ; sa coladura es de pèiras grossieras.

40. Cada revenguda ais originas es moguda per lo TAO ;
tota feblesa es emplegada per lo TAO
Lo monde, la natura, vivon gràcia au YOU,
e lo YOU naisse au dintre dau WOU.

*

- 41 Quora un esperit subre valent ausís parlar dau TAO, se
dona suenh d'escotar e agís segon Eu.
Quora un esperit mejan ausís parlar dau TAO, un còp ne ten
compte, un còp l'ignòra.
Quora un esperit inferior ausís parlar dau TAO, s'estraça dau
rire 'mé grand bruch, si que non es pas dau (vertadier) TAO
que s'agís. D'efiech se ritz d'aquelei definicions :

- *TAO* clar coma l'escur;
- *TAO* s'avança de reculons ;
- *TAO* plan coma un camin ressautós ;
- *TAO* que s'enuença coma lo fons d'un vabre ; verginitat coma après una violacion ;
- Lo *TÉ* larg coma l'estrech ;
- Lo *TÉ* solid coma lo brandant ;
- Lo carrat perfiech a ges d'angles ;
- La maquina perfiecha serve de ren ;
- La granda musica a ges de nòtas ;
- Lo grand simbèu a ges de fòrma ;
- La doctrina secreta a ges de nom.

La bontat dau *TAO* presta, e fins au bot.

*

42. Lo *TAO* congreèt lo *UN* puei,
UN congreèt *DOS*,
DOS congreèt *TRES* e es dins lo *TRES* qu'es l'origina de la
Creacion tota.
La Natura se carga d'esquinas dau *YIN* e se ten lo *YANG* dins
sei braç, e aquest equilibre deis inflús es l'Armonia.

L'òme se pensa qu'es un mau d'èstre abandonat, miserable, debil ;

e es pasmens d'aqueu biais que dins sa noblesa lei *WANG* se disián de son sicap.

Quora perdon, ganhan e quora ganhan, perdon.

D'uncèi l'an ensenhat aquò ; e ieu, l'ensenhi tot parier ;

Una fusta solida e indestrusibla : es lo mèstre qu'ai chausit

*

43. Lo mai sople dau monde cavauca coma un cavau ardent lo mai rigid dau monde.

Çò qu'es pas penetra çò qu'a ges de dubertura.

Sabi que lo *WOU* aprofiecha dau *YOU*, adonc, un ensenhament mut es profiech dins son biais de non intervencion *: mai pas gaire de monde ne'n son capables.

** es lo wou-wei = lo non-agir.*

44. Lo quau se preferís de son nom ò de sa persona ?

Lo quau se sonha de sa persona ò de son aver ?

Quina es la malautiá la piéger : ganhar ò perdre ?

S'estacar de tròp serà la causa de trebolaments dei grands.

Acampar de tròp farà tot pèdre.

I a ges de vergonha de saupre se limitar ;

de saupre s'arestar i a ges de risc.
Es aquí (tot lo contrari) una garantida de durar.

*

45. Una granda realizacion sembla d'èstre imperfiecha, mai
a l'usança se destapa sensa vicis
Una granda plenitud sembla d'aguer un nivèu, mai a l'usança se
destapa inagotabla.
Una granda rectitud sembla d'èstre corbada, un grand gaubi
maladrech, una granda parladissa bretonejanta.
Tot parier que lo bolegament caça la freg, lo repaus es mai fòrt
que la calorassa ;
Un pur repaus poiriá redreïçar lo monde.

*

46. Quora lo monde se ten lo *TAO*, lei vivornets correires
servon (soncament) a faire de fum (au campestre).
Mais quora se ten pas lo *TAO* lo monde, son a l'armada lei ca-
vaus, e vivon dins lei banlegas dei vilas.
I a ren de mai malurós que lo saber a bodre.
I a ren de piéger que l'enveja dau poder.

Es perquè ne'n saupràn totjorn ben pron e s'acontentaràn dau costumier [dins la costumiera vida vidanta].

*

47. Sensa passar sa pòrta, se conois lo monde.
Sensa agachar a la fenestra, se conois lo Cèu.
Aqueu que sòrte (de son sieu) e s'aluencha mai que mai ne sauprà encara ben mens.
Es perquè lo savi vanega pas e saup ; agacha pas e conois ; òbra sensa intervenir.

*

48. Cada jorn, per la sciéncia se fa de progrès ;
cada jorn, per lo *TAO* van de recuelons encara fins a plus ges se manifestar, fins au *WOU*, fins a plus intervenir (valent a dire d'èstre) sensa s'entreviar de voler aver lo mendre,
que, quau s'entrevia aurà pas jamai son pron.

49. Lo savi a pas ges de sentiment màger perque se pren per eu aquelei deis autrei :
Quora son bòn, ieu siáu bòn, quora son marrits, ieu siáu marrit :

mai la morala vòu que siágan bòns.

Quoran an fisança, ieu ai fisança, quora son dins lo dobte, ieu tanben dobti :

mai la morala vòu que siágan fisançós.

En eu meme lo savi concentra lo monde e sei sentiments son aquelei de totei lei gents.

Es l'enfant de totei.

*

50. Quora sòrton de la vida, intran dins la mòrt.
Sus dètz òmes quora tres naisson, tres mòron e tres s'arpatejan
entra lo breç e l'ataüt.
Perqué ? (Perque) tre que son naissuts vivon de tot son èstre.
Aqueu que se ten la renomada de viure segond lo Bèn,
rescontra pas jamai en viatge lo tigre ni mai que lo rinoceròs,
pòrta pas la coirassa dins l'armada que lo rinoceròs tròba
d'endrech dedins per li tancar sa bana,
e pas mai lo tigre saup monte se pòu botar l'arpa
tant coma lo sordat monte fau picar sa lama.
Perqué ?
Perque aqueu d'aquí a ges de ponch mortau.

*

50. Lo *TAO* lo congrea, lo *TE* lo reviscola ; la matèria li manda sa fòrma, lo mitan l'amarina ; es par aquò qu'a la Natura li es impossible de pas venerar lo *TAO* e onorar lo *TE* e aquesta veneracion au *TAO*, aquest omenatge au *TE* li son pas impausats, mai li venon de son si-cap.

Que dins lo *TAO* que congrea e lo *TE* que reviscola i a : entre-tenença, sosta, educacion, noïrridura, aparament.

Motivar sensa se manifestar (èstre aquí),
causar sensa pas jamai incitar,
bailejar sensa pas jamai comandar,
tau es lo *TE* deis Ancians .

- *** Lo TE es la VERTUT dau TAO. Lo TEU, es lo camin endralbat per de sentiments inspirats per lo WOU.*

*

52. Aguèt un començament lo monde, que se pòu sonar « Maire dau Monde.»

Mai, per la maire se conoisse l'enfant e, un còp coneissut l'enfant s'entòrnan dins lo sen mairau per i trobar proteccion.
Decessar sei relacions, sarrar sa pòrta, alòra saràn galhards.

Se durbir ai relacions, fruchejar seis afaires, allora saràn desvariats.

Aqueu qu'agacha lo menut a bona vista.

Aqueu que se garda la soplesa es fòrt.

Fa mestier d'emplegar son intelligéncia a comprene lo principi dau *WOU*.

Perdre (la nocion de) *WOU* es una mauparada per lo còrs : es lo cas dei exercicis (corporaus).

Per memòria :

- *WOU es lo biais de faire de la creacion que bolega pas per cambiar l'òrdre naturau dei causas creadas. En quauque sòrta se pòiriá revirar per : sentiments inspirats.*

*

53. Se resti senza partit, aurai la Conoissença.

Quora camini sus una granda rota, ai pas qu'una soleta crenhença : es de m'escartar d'ela que la granda rota es sempre a la contunha e agradan bèn mai lei polits dralhòus.

Tot es ben net a la Cort, mai lei tèrras son cubertas de juelh e lei graniers son vueges.

Lei vièstits son d'eleganta color, cenchan de sabres aguts, manjan son sadol, desbondan de riquesas : aquò's es onorar lei raubaires, e, o disi a auta vòtz : es negar lo *TAO*.

*

54. Cò qu'es ben cavilhat pòu pas èstre desrabat, cò qu'es ben abraçat pòu pas èstre raubat.

Pòdon de lònga faire de presents e de sacrificis (ais avis), leis enfants e la nineia, es facturat au dintre de l'individú que lo *TE* mena a la drechura.

Es quand es facturat au dintre de la familha que lo *TE* mena a l'abondància.

Es quand es facturat dins lo vilatge que lo *TE* mena au desvelopament.

Es quand es facturat dins lo país que lo *TE* mena a la prosperitat

Es quand es facturat dins lo monde que lo *TE* mena a l'universalitat.

Remontant de l'individú per la familha, lo vilatge puei e lo país fins au monde, coma pòdi conóisser aqueste d'aqueu biais ?

*

54. Cu se ten lo *TEU* a jaba, es coma un novèu-nat :

lo ponhon pas, vèspas, escòrpis e sèrps,
l'atacan pas lei bèstias fèras,
dins seis arpas lo rauban pas leis aucèus de pilha.
Sei òsses son mòus, sei muscles fèbles e pasmens pòs sarrar
'mé fòrça. Desconoisse tot de l'acoblament dau mascle 'mé la
femèla e pasmens li manca pas ren per o far.
Es dins l'Estat Essenciau.
Bramant tot lo sant-clame dau jorn senza jamai s'engamar, es
vengut Perfiech Equilibre.
La nocion d'aquel equilibre es lo guerdon menaire, que, un còp
conoissut, mena a la vertadiera intelligéncia.
Sembla d'èstre un benfach lo desbondament de sa vida tant
coma pareisse èstre una fòrça la vòlha dei sentiments.
Or, çò qu'es fèrme e solide es vièlh e aquò's pas confòrme au
TAO.
La fin es pròchi per aqueu que se ten pas lo *TAO*.

*

56 Aqueu que saup (lo Principe) parla pas.
Aqueu que parla, saup pas.
(Fau) arrestar tota relacion, sarrar sa pòrta, desafilar son talh,
arrassar tot apartatge, se fisar a sei sentidas, s'incorporar a la
poussa.

Aquò's fundamentau e aquelei que o pòdon pas an de cròia, se creson d'èstre pas coma leis autrei, son de profichaires, de mau-fatans, cuberts d'onors o d'escòrnas, perque es car en totei d'intervenir.

*

57. Per la lei se governan un país ; per la rusa se servon dei sordats mai per l'indiferencia mestrejan lo monde.

Coma sabi aquò ?

Ansïn : mai i a de crenhença, mai leis òmes sont miserables :

mai se tenon de causas utiles,

mai la dinastia es amenaçada ;

mai l'òme es talentós e a de biais, mai naisson de causas es-tranhas ;

mai s'amolonan lei lèis, mai l'a de violents e de bandits

Es perqué lo Savi dirà :

Prendrai pas d'iniciativa, e lo pòble agirà de son sicap ;

Carirai la serenitat, e lo pòble governarà de son sicap ;

Serai indiferent, e lo pòble se farà sei ronhons gras de son sicap.

Aurai ges d'enveja, e lo pòble sarà simple de son sicap.

*

58. Sota un govern aflaquit es sincèr lo pòble,
mai sota un govern espedonaire s'escapa lo pòble.
Lo melhor : es relatiu au bonur.
Lo bonur : s'escagassa dins lo malur.
Coma situar (e l'un e l'autre) d'un biais absolut ?
I a ges de nòrma perquè lo normau es dependent dau bijarre,
tant coma lo bèn dau mau.
Leis illusions de l'òme li mòstran leis causas coma s'èran tan-
cadas dempuei un brave temps.
Lo Savi es coma un cub qu'a pas ges d'aresta trencanta,
un angle qu'a pas ges de poncha per nafrar,
une drecha qu'es pas de rega,
una lutz escura.

*

59. Tant per menar leis òmes coma per especular dei causas
dau Cèu, i a pas ren coma la parcimonia, qu'ela se deu d'èstre
botada sus lo chantier d'ora, per amolonar lo mai possible de
TE
Quora s'amolona lo *TE* i a plus ges de barris, e d'aqueu fach
ges de confinhs.

Es d'aqueu biais que pòdon mestrejar un país e aqueu principe de mestrança fuguèt de tot temps tot parier dempuei lo trebo-lum.

Una racina fonsa es un sosten solid, un mejan (recepta) de lon-gevitat e d'eterna contemplacion.

*

60 Dirigir un grand país es tant delicat coma cosinar de *Siao Sien**

Quora lo monde es governat per lo *TAO*, lei demònis ponchejan pas son morre. S'existisson pas, de segur que se manifestan pas ; mai existisson e alora son tant inofensius coma s'existissián pas.

Es pas dins son biais au Savi de portar tòrt a l'òme e seràn totei dos un a l'autre inofensius se comunican dins lo *TE*.

- *Siao Sien* : mena de peissalba que se deu d'èstre cuecha quasi to-ta viva, causa qu'es vertadierament dificila perquè son tant fragils aquelei peis e qu'un un còp cuechs es necite de restar intactes de tota fôrça.

*

- 61 Un grand país deu chausir la plaça la mai debassa se vòu èstre una crosiera mondiala : deu d'èstre « *la femèla dau monde.* » La femèla se serve de sa calama per dominar lo mascle, e tota calama ven d'un estat debàs.
Ansin, o annexan o son annexats.
Lo país grand, sensa ges de dobte, a vocacion a recampar totei leis òmes
e lo país pichòt, sensa dobte, desira de se prene sa part ais afars.
Per que cadun ague alòra çò que desira, conven que siágue lo país grand que s'abaisse.

*

62. Lo TAO es lo secrèt fundamentau de la natura.
Tresaur per lo bòn es tant ben una securitat per lo maucresent que se pòu rescatar d'una paraula bòna, qu'una accion dei bònas pòu tornar plaçar dins la societat.
Lo marrit, perqué lo fòrabandir ?
Au moment de l'aveniment dau Fiu dau Cèu o de la mesa en plaça d'un dei Tres Ducs, alora que totei se'n van clinar l'esquina davant lo *PI* * tirassat per de cavaus, que s'engarden ben d'assistir a aquelei ceremonias e que resten d'assetons a cavar d'a fons lo *TAO*.

Perqué lei nòstreis avis se jutjavan lo *TAO* coma preciós ?
Perque i a ges de besonh de faire d'estampèu (e d'auta vòtz)
per que reçaupon e qu' Eu dona ;
perque tota falta i tròba son perdon.
Vaquí perqué es tant preciós lo *TAO*.

- Lo PI, emblèma gigant d'un camaieu, simbèu dau poder, qu'es tancat sus un carri.

*

63. Faire intevenir la non-intervencion,
s'interessar a l'indiferéncia,
tastar lo ges gostós,
veire lo menut coma s'èra grand,
dins lo mau veire lo bèn,
es aquò lo *TE (TEU)*.
Dins l'aisit es necite de preveire lo dificil e dins la grandor de cercar lo menut.

Tomba sota lo sen que lei dificultats d'aqueu monde son dins la facilitat e que çò qu'es grand, d'efiech es mistolinet.
Ansin lo Savi, fin finala, considèra ren coma grand e alora complisse d'òbras grandas.

Fau pas creire de tròp una promesa facha a la bimbaròla (sota camba) e çò que pareis aisit serà probablament dificil.

Es perqué lo Savi pesa tot coma estent dificil e, fin finala, tot li es facil.

*

64. Lo docil es aisit a mainar,
aisit es lo projècte quora es ren de previst,
aisit lo menut a amagar,
aisit lo gresilhut a escampilhar.
Tota accion se deu de s'inspirar de la non-intervencion (lo *won wei*), e tot govèrn se deu de s'inspirar de la patz.
Un aubre espés d'una braça es naissut d'un pollèn prim ;
un terralhatge de nòu estàncias comencèt per un molonet de tèrra,
una caminada de mil *LI*. * la fau començar en pausant un pè au sòu.
Intervenir es destruire. Çò que fan sieu, lo perdràn.
Interven pas lo Savi, adonc destruisse pas, se pren ren e donc, pèrde pas ren
Quora, d'acostumada, s'entrepren quauque ren, mai d'un còp se fa fogassa pròchi de la tòca

Estent tan circonspecte a l'acomençança coma a la fin, es assegurat lo succès
La desirança dau Savi es de desirar ren de ren ;
considèra pas coma preciós leis objèctes rars,
apren a aprene ren,
tòrna de contunha aquí monte leis autrei tótei fan que de passar sensa jamai s'aplantar.
Ansin es a favorizar sei tendéncias a la Natura perque en ausant pas intervenir

- *Li « l'estade » a pauc près 500m*

*

65. Leis Ancians qu'aplicavan lo *TAO* volián pas que lo pòble fuguèsse intelligent mai (a rebors), mesconnoissent.

Quora lo pòble es dificil de governar es perque saup tròp de causas.

Governar un país per lo saber, es sa roïna : lo governar per l'ignorància aquò's lo bonur.

Aquí son que d'exèmples dau Principi qu'es lo *TE*, tan fons, tan luenh, incitant un retorn ais originas ;
es per una retrogradacion que s'aganta la granda Armonia.

*

66 Fluvis e oceans pòdon reinar sus lei valadas tótei
perque rèstan dins una posicion mai bassa ;
e es ren que per encausa d'aquò que reinan sus lei valadas
tótei.

Aqueu que vòu èstre au-dessús deis àutrei, lei esquicha pas,
(pesa pas sus élei) ; se tira davant leis àutrei leis acipa pas.
Lo monde lo butarà totjorn mai d'enavant, sensa s'alassar.
Coma s'opausa en degun, degun au monde es capable de
s'opausar a eu.

*

67. Lo monde tot ditz qu'es tant grand mon *TAO* que pòu
pas èstre comparat en ren d'autra.

Es simplament perque es grand qu'es incomparable.
S'èra possible una comparason es que se seriá demenit.

Ai au dintre tres tresaus que me lei ten ferotjament.
Lo promier es la Mansuetuda (Pusilanimetat ?(sic) ;
Lo segond la Parcimonia (Estrecharia ?);
Lo tresen la Modestia de pas voler prene la tèsta dau monde.
La mansuetud es capable de valéncia ;
la parcimonia de largança

e la modestia de pas voler prene la tèsta dau monde, de grandei realizacions.

Ara se renegan la mansuetud, donc la valéncia ;

la parcimonia donc la largança ;

lei darrierei plaças, donc lei promieras.

(actitud) fatau !.

Que la mansuetud se ganha de batestas en semondent la melhora protection : se nos ajuda lo Cèu, es la mansuedud que nos engarda.

*

68 Lo bòn luchaire.es pas brutau,
lo bòn combat es pas encolerit ,
la bòna victòria es pas espotissenta,
lo bòn cap es a la plaça la mai bassetta.
Es la fòrça dei caps d'aplicar la vertut de non-luchar.
Comunion 'mé lo Cèu es lo principi deis Ancians.

*

69. Un generau diguèt : « *Ausi ni atacar nimai que d'èstre atacat ; ausi pas avançar d'un poce o recuolar d'un pè* ».
Vaquí çò qu'es marchar en restant sus plaça,

desraubar sensa aguer de braç,
mandar (un projectile) sur degun,
conquistar sensa armada.

L'a ren de mai ariscat que de mespresar l'ennemic que se portarà lèu lo dòu de sei tresaus.

Quora s'afrontan lei sordats, es lo compatissent (lo mai feble ? (sic)) qu'es lo venceire.

*

70. Es aisit de comprene çò que disi, aisit a explicar.
Mai degun me pòu pas comprene nimai qu'apilcar (çò que disi) que tota parladissa se deu d'èstre d'una escòla, e tot acte se dèu de seguir una rega.
Coma, ieu, mesconoissi aquò, alora me desconoisson.
Son rars aquelei que me conoisson e me son cars aquelei que me seguisson.
Lo Savi se vestisse grossierament mai lo jade es dins son sen.

*

71. Saupre ignorar es aut, mesconóisser lo saber (sembla èstre) una malautiá, mai aquela malautiá n'es pas d'una : es pas malaut, lo Savi, es sa malautiá qu'es malauta ;

çò que fai qu'es bèn anant.

*

72. Quand lo pòble respècta plus lo poder , un poder mai grand es imminent.
Que siágan pas de contunha en viatge lo monde,
que siágan pas assadolats de la vida vidanta perque, alora, en serián maucorats (desgostats)
Lo Savi que se conois a ges de cròia per aquò.
S'estima mai a eu-meme es pas car:
fasèm lo destriament.

*

- 73 'Mé de coratge dins l'audàcia, se fan tuar.
 'Mé de coratge dins la crenta, rèstan vivents.
 D'aquelei doas menas de coratge, una es de la bòna, l'autra de la marrida.
 Qu sauprà perqué ven quauquei còps marrit, lo Cèu ? (pas manca) lo Savi ò pòu preveire.
 Jamai lucha lo *TAO* celèst, mai ganha de lònga,
 parla pas jamai mai respònde de lònga ;
 vèn de lònga, de son sicap, maugrat que siágue pas jamai sonat.

a agotat çò qu'es lo tot possible, mai es de lòngra a preveire totjorn (l'enavant).

La ret dau Cèu es lasca mai lascia ren passar per malhas.

*

74. Crenh pas la mòrt l'òme per çò que, coma se pòu crénher la mòrt ?

S'èra decretat que fau crénher la mòrt e que quauqu'un en-franhe la lèi, alora poiariá l'arrestar e l'executar.

Cu ausariá faire aquò, levat l'executor eu-meme [lo Cèu] ?

Aqueu que volriá prene sa plaça, remplaçariá un virtuós de la destrau, e, çò fasent, son rars aquélei que se nafran pas.

*

75. Lo talent dau pòble es encausat per lei taxas demasia-das sus lo noiriment : vaquí perque a fam lo pòble.

La retenéncia dau pòble a respect dau govèrn a per encausa l'entremesclament dau govern dins leis afars dau pòble :

vaquí perquè lo pòble es retenent.

Se mespresa la mòrt, lo pòble, es perque li fa mestier de viure :

vaquí perquè es oblidaire de la mòrt.

Es per quau que la vida li es sensa interès que li es la mai preciosa.

76. L'òme naisse mòu e feble e mòre dur e fòrt.
Tot dins la natura, dau brot d'èrba a l'aubre, naisse mòu e feble e mòre en bòsc sec.
Adonc, duretats e fòrças son companhas de la mòrt,
molesa e flaquesa companhas de la vida.
La fòrça dau sordat pòu pas véncer e la fòrça de l'aubre es coma aquela dau sordat : son de natura bassa.
Mòu e feble, elei, son en bona plaça. [en aut]

*

77. Es coma un arc tibet, lo *TAO* celèst, que son aut s'abaissa dau temps que son bas monta mai.
Çò qu'es de tròp es levat, çò qu'es de manca es apondut.
Lo *TAO* celèst lèva lo tròp e comola lo pas pron.
L'òme a un comportament diferent, leva a la pautilha e aduse au bodenflat
Mai cu es capable de semondre ais àutrei son badat, en fòra dau taoïsta. ?
Agís lo Savi sensa ges de rasons,
òbra en fasent ren e cerca pas a demostrar.

*

78. L'a ren dins lo monde que siágue tan moligàs e tan feble que l'aiga, mai per atacar lo dur, l'a ren de mai eficaç. Es per lo *WOU* que tot es facil, que lo feble mestreja lo dur. Degun es mesconnoissent d'aquò, mai degun es pas capable de le botar en practica. Un Savi diguèt :
- « Reçaupre lei bordilhas dau país aquò's mai fòrt qu'una divinitat. Endurar lei malurs dau país aquò's èstre lo Wang dau monde. »*
- Aquélei paraulas justas semblan faussas.

*

79. Resta quauque ren per sempre d'un grand òdi apasimat. Mai pòu sortir que de bèn de la serenitat. Lo Savi se tèn a una pacha que lo libera de sei pariers. Aquela pacha es lo *TE*. S'es de manca lo *TE*, se cerca la pacha lòng la vida dei garris,. Lo *TAO* celest a d'atirament ren que per l'òme de bèn.

*

80. Que siágue pichon lo país ‘mé pas gaire d’estatjants ;
Qu’ague un aparelh de govèrn ‘mé de monde dau gròs grum
mai qu’esquiche pas (que siágue pas emplegat) ;
Que se pensen a la mòrt, lo pòble, mai que parten pas per de
viatges aluenchats ;
Qu’agon batèus e carris mai que serven pas de ren ;
Qu’agon de sordats encoiraçats, mai que fagan pas la parada.
Que revengue, l’òme, a l’emplec dei *Tchie-Tcheng* ;
Que sa noiridura siágue agradiva, sei vestits elegants, pasible
son ostau.
Que siágue una gaug son ordinari ; que colabòren ‘mé lei
país vesins.
Qu’ausigan cadun lo gau e lo can de l’autre, mai que vengue
vièlh e mòre sensa pas jamai èstre èstat en cò dau vesin.

*** Tchie-Tcheng : nos de còrda que fuguèron lo promier mejan per gar-
dar lei comptes e leis analas, e leis archius puei.*

*

81. Una charradissa sincèra es pas bèla ;
la bèla charradissa es pas sincèra ;
Lo bòn argumenta pas,

l'argumentaire es pas bòn.

Es pas universau aqueu que saup ;

l'universau saup pas ren.

Lo Savi s'amolona ren : totei ses actes èstent per leis àutrei, a
mai qu'elei e,

donant ais àutrei, tèn encara de mai.

La Rega dau Cèu es benefica, jamai marrida.

La Rega dau Savi es d'obrar sensa luchar.

*

* *

Robèrt PERROTTO-ANDRE 2008

ISBN

979-10-92642-02-5

EAN

9791092642025